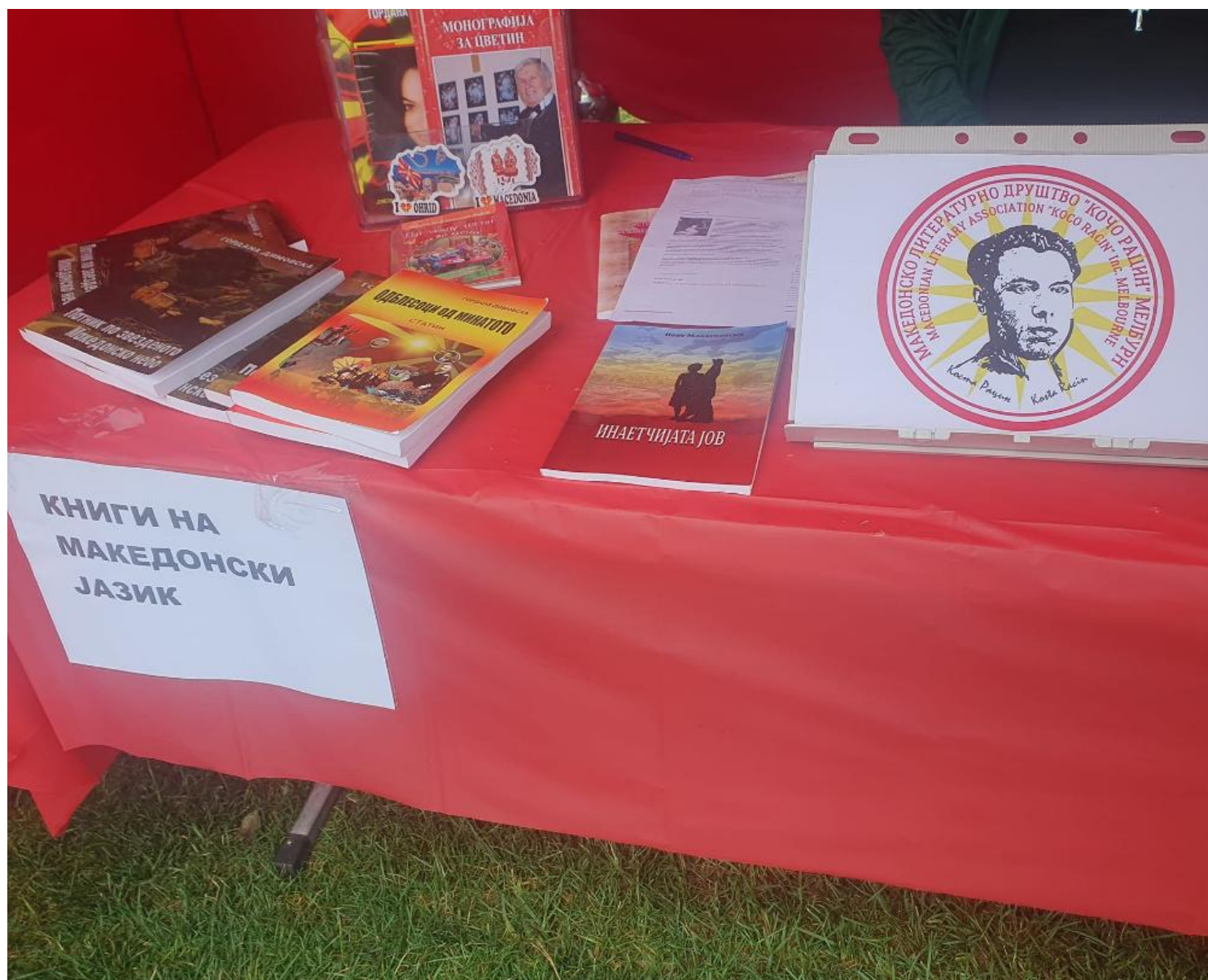

Литературата е уметничко јазично творештво на еден народ . Низ различни историски периоди се здобива со различни карактеристики. Најраните дела, најчесто се осврнувале на религиозни и советувачки пораки. Средниот век ја носи романсата, националистичките епови и философската мисла.

Романтизмот ја истакнува популарната народна литература и емотивни ставови а во 19 век започнува фазата на реализам и натурализам, трајќи во реалното. 20 век веќе носи нови промени, го донесува симболизмот и психолошките гледишта. 21 век се

карактеризира со нова модерна литература, време на патриотизам и интимизам во поезијата, раѓањето на прозниот исказ, расказот и драмата.

Проблемите за создавање унифицирана глобална историја на литературата се дополнети со фактот што многу текстови биле изгубени во текот на милениумите. Настанало намерно, случајно или целосно исчезнување на нивното оригинално потекло. Многу е напишано, на пример, за уништувањето на Библиотеката Александрија во 1 век п.н.е., и безбројните клучни текстови за кои се верува дека биле изгубени засекогаш во пламенот. Намерното потиснување на текстовите (а честопати и нивните автори) од страна на организации од духовна или временска природа дополнително ги отежнуваат работите и ставаат сенка над вистината.

Литературата нè потсетува на приказни, епови, свети списи и класични дела од старото и модерното време. Таа е дефинирана како тело на пишани дела на јазик, период или култура, произведени од научници и истражувачи, специјализирани за одредена област. Зошто е важна литературата? Литературните дела се опис на различните аспекти од животот на обичниот човек. Класичните книжевни дела служат како храна за размислување и ја поттикнуваат способноста да се измислува и способноста да се создава нешто. Читањето на добри литературни дела, е еднакво на давање на можности за најдобро образование. Од друга страна, недостатокот на изложеност на добра литература е еднаков на лишувањето од можноста да се напредува.

Влијанието на приказните и литературата врз општеството било предмет на размислување за филозофите и мислителите низ историјата. Аристотел верувал дека литературата, особено трагедијата, има длабоко влијание врз публиката предизвикувајќи емоции како што се сожалување и страв. Тој го гледаше раскажувањето како средство за постигнување катарза, прочистување на овие емоции, кои ги сметаше за суштински за благосостојбата на поединците и општеството. Томас Хобс, во својата политичка филозофија, ја истакна важноста на раскажувањето приказни во формирањето на општествените структури. Тој тврди дека приказните и митовите одиграле клучна улога во создавањето заедничко разбирање за авторитетот и управувањето а со тоа луѓето можат да ги пренесат своите културни идеи, вредности и верувања. Литературата има моќ да промовира општествени промени, како и да ги зачува културите и традициите.

Преку читање литература можеме да се запознаеме со разни гледишта и мислења. Сето тоа помага во поттикнувањето на емпатија и разбирање за луѓето и културите н на други земји. Можеме да научиме за животите и искуствата на другите токму преку

литературата а со тоа се зголемува нашата толеранција и прифаќање кон нив.

Литературата често ги доведува во прашање нашите претпоставки и верувања, принудувајќи нè критички да го разгледаме светот околу нас. Тоа може да ни помогне да го предизвикаме статус кво и да замислиме нови социјални можности. Литературата може да послужи како форум за социјални и политички коментари што ги мотивира читателите да дејствуваат и да направат промена.

Вредностите и верувањата на една култура може да бидат под влијание на литературата. Тоа може да го промени начинот на кој луѓето гледаат на себе и на својата околина со воведување свежи гледишта, предизвикување на прифатените верувања и предизвикување на конвенционалната мудрост.

Литературата може да влијае на општествените промени привлекувајќи внимание на неправдите и борејќи се за правата на недоволно застапените групи. Можеме подобро да ги сфатиме општествените проблеми преку литературата и можеме да бидеме мотивирани да преземеме акција за да го направиме светот поправеден и поправеден.

Како заклучок, литературата има големо влијание врз културата и општеството. Дава простор за културно изразување, поттикнува разбирање и емпатија, стимулира критичка мисла, обликува културни вредности и има потенцијал да поттикне општествени промени. Читањето и учеството во литературата може да го продлабочи нашето разбирање за светот и да помогне во конструктивни општествени и културни промени.

Понатаму, приказните имаат длабоко влијание врз моралната и етичката структура на општеството. Преку привлечни ликови и сложени заплети, литературата ги истражува комплексноста на човековата природа, поставувајќи безвременски прашања за моралот и човечката состојба. Ова истражување често води до подлабоко разбирање за себе и за другите, поттикнувајќи емпатија и сочувство во општеството. Можеме да кажеме и дека приказните и литературата не се само облици на забава или бегство; тие се моќни алатки кои го обликуваат нашето разбирање за светот и нашето место во него. Преку нивната способност да предизвикуваат мисла, предизвикуваат норми и поттикнуваат емпатија, приказните и литературата продолжуваат да бидат незаменливи елементи на човечкото искуство.

Книжевните критичари анализираат како техниките на раскажување приказни и наративните структури влијаат на начинот на кој го перципираме светот и себеси. Многу писатели и автори ја изразија трансформативната моќ на литературата преку нивните дела. На пример, Маја Ангелоу рече: „Секоја книга што му помага на детето да создаде навика за читање, да го направи читањето една од неговите длабоки и постојани потреби, е добра за него“. Овие идеи го илустрираат длабокото влијание на приказните и литературата врз општеството, од обликувањето на индивидуалните умови до влијанието врз културните и политичките структури.

Од античките митови пренесени преку усните традиции до современите романи кои ја рефлектираат нашата модерна сложеност, моќта на раскажувањето ги надминува времето и културата.

Освен тоа, приказните и литературата служат како огледала што ги рефлектираат општествените вредности и верувања. Тие не само што го доловуваат жарот на своето време, туку имаат и моќ да го обликуваат. Преку презентирање на алтернативни перспективи и предизвикување на воспоставените норми, литературата станува катализатор за општествени промени, поттикнувајќи ги читателите да се сомневаат во статус кво и да замислат нови можности.

Литературата има сложена и значајна функција во развојот на една нација. Идентитетот и колективната свест на една нација се обликувани од нејзината литература, која делува како огледало што го одразува културниот, социјалниот и политичкиот пејзаж на таа земја.

Книжевната историја на која било земја е испреплетена со безброј настани за таа земја. Стандардниот јазик на една земја е од клучно значење за тоа кога се гради една нација, а литературата има значително влијание врз создавање и на националната држава и на стандардниот јазик.

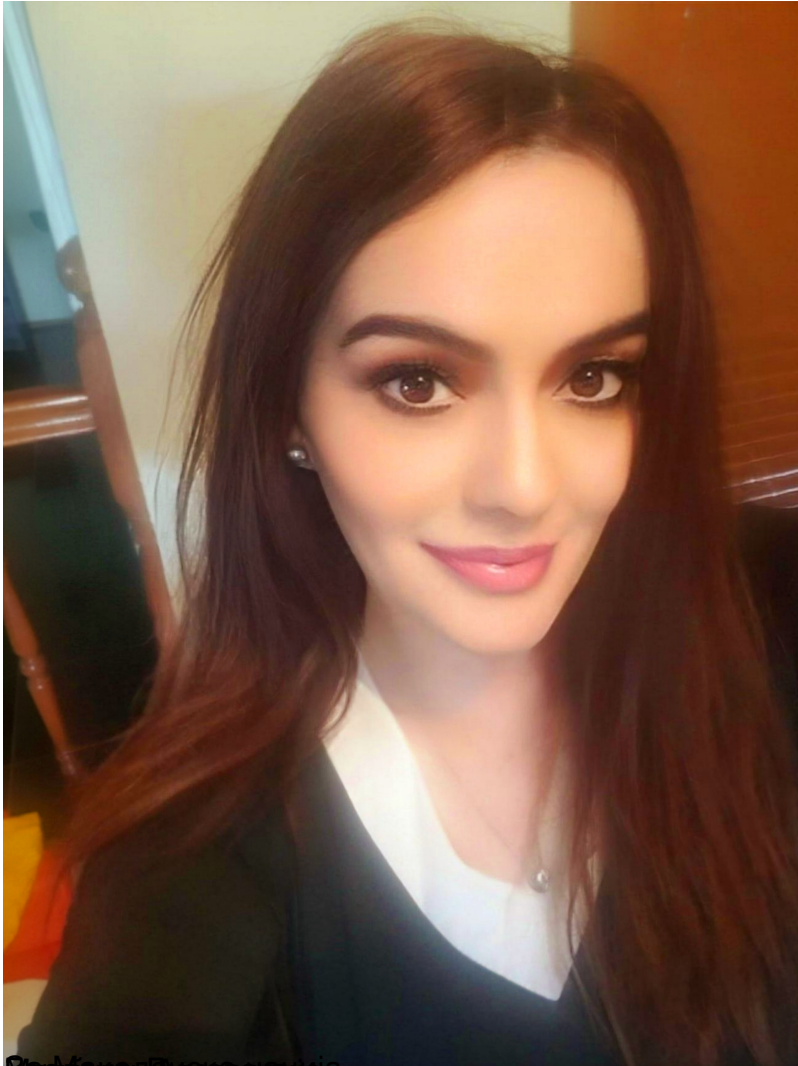
Литературата игра клучна улога во градењето на нацијата преку создавање на заеднички наративи и идеали, зачувување на културното наследство и промовирањето на заедништвото меѓу различните популации. Чувството за заедница и заедничките културни, историски и општествени особини ги обединува луѓето како граѓани на една земја и се нарекува национален идентитет. Тоа вклучува заеднички верувања, обичаи, јазик, симболи, историја кои издвојуваат една земја од друга и поттикнуваат а чувство

на гордост и припадност во Заедницата.

Преку употребата на литературата се зајакнува чувство на националност, обединувањето на населението и зајакнувањето на нацијата како таква.

Џорџ Р. Р. Мартин рекол: „На умот му се потребни книги како што на мечот му е потребно точило, за да ја зачува својата острина.“

Според Платон, **„Книгите му даваат душа на универзумот, крилја на умот, лет на имагинацијата и живот на сè**“ со што ја нагласува трансформативната моќ на литературата во збогатувањето на човечкото искуство и проширувањето на границите на мислата.

Гордана Димовска